

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlanja svoj pisma tiskaju po b. sv. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opatovanja za pogodbu sa upravom. Novci se daju poštarskom uplatnicom (neposredno postalo) na administraciju "Naša Sloga". Ime, preslati i najbliža pošta valja točno oznakiti.

Komna list nedodjele na vrijeme, oca to javi odgovarajućem u odgovarajućem pismu, za koje se na plaću poštara, ako se izvana napiše: "Reklamacijski".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokriva". Mar. Fos.

Izlazi svakog četvrtka sa običnom arkom.

Dopisi se novčadaju ako se i ne tiskaju.

Kobiljogovaalistori se nepripravljaju. Prodajata i poštarom koji je for., za seljake 2 for. na godinu. Izvanredno for. 2 1/2, i za polgodinu. Izvanredno više poštara.

Na malo jedan broj 6 novč.

Uredništvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Govor

zastupnika profes. Vjekoslava Spinčića, izrečen u sjednici carevinskoga vijeća dana 12. t. m. kod poudobne rasprave državnog proračuna.

(Govornik počeo je svoj govor ovimi po prilici hrvatskimi riječmi):

Visoko vijeće!

U ustavnu dobu, od godine 1860. do danas, promijenile su se mnoge vlade; vladu se je promijenila i od mala, ali je uvijek ostao isti ustav. Taj ustav je takav, da se mi s njim sprijateljiti ne možemo. Da imamo za to dovoljno i proved razloga, nek se vidi iz ovoga, što ću njemački reći. (Zatim reče njemački):

Visoko vijeće! Kod ovoga poglavlja kazati ću nešto o političkoj upravi i o javnoj sigurnosti u Primorju. Dovoljno mi ponajprije navesti troškove ovoga naslova. Namjestništvo u Trstu stoji po proračunu 90.000 for., računarski odio 20.000 for., a kotarska poglavarstva 90.000 for., ukupno dakle 200.000 for. K tomu dolaze još troškovi za zdravstvenu službu za oko 90.000 for. i javno sigurnosti za 47.000 for. Ovo plaćaju porezovnici, te imaju i pravo i dužnost, da pretvore putem svojih zastupnika činovništvo, njegove sposobnosti i radinost; ja se podvrgavam toj zadaći posve kratko obzirom na činovnike u Primorju.

Činovnici Primorja imaju do svakako svjedoku u dovršenih naučih i o položenih izpitih; da li su sposobni za službu u Primorju, to je drugo pitanje. Tamo imade činovnika, a prima se takovih i danas, koji nepoznaju ni pokrajine ni naroda, koji nepoznaju pučanstva ni njegovih običaja i navada, te se nemogu sporazumjeti sa pukom, koji nepoznavaju dakle niti jezika pučanstva.

Sjećam se vrlo dobro, kakvim su mi veseljem pripovijedali nekoli ljudi kotara Voloskog prije nekoliko godina, da je a njima govorio hrvatski Njg. e. i kr. visost blagopokojni priestolonaasljednik Rudolf, a kakvom su radošću pripovijedali mi ljudi jednog drugog mjesta, da je Njz. cesarokraljevska visost priestolonaaslednica Stefanija ljude bar sa nekoliko hrvatskih riječi nagovorila. Naši politički činovnici učine toga. Spominjem se također iz jednog kotara, kojim osobitim veseljem pripovijedalo mi ljudi, da govori s njimi kotarski poglavar, dotično upravitelj kotarskog poglavarstva, hrvatski, u to je znak, da ta biva samo riedkokad, u to je bila dapače prvi put u ustavnu dobu u č čnom kotaru Istre.

Činovnici kod nas misle, napose politički, da mora narod radi njih učiti s talijanski il njemački. Jedan politički činovnik — taj bijaše tada namjestnički savjetnik — bijaše skoro uvjerdjen kad su došli k njemu ljudi, koji nisu znali ništa drugo, nego li slovenski; nu nam na sebo nije se srdio radi toga, što je kroz 40 godina u Istri zatim kod namjestništva služio, a da nije naučio nikada jezika volike redno pučanstva Primorja. (Čujnt!)

Znamo, da su dobili čestite mladiji činovnici, bar kod kotarskih poglavarstva naloge, da moraju naučiti jezik pučanstva t. j. hrvatski ili slovenski, u nekolicih slučajevih dapače i talijanski, jer se događa dan današnji, da nekoli neznanju bar ni talijanski. Ti ljudi smatraju možda samo časomice taj nalog ozbiljnim, za dugo ne traje to, jer vide, da mogu napried i bez

znanja hrvatskog ili slovenskog jezika, oni uvjerdaju, da mogu postati koncepisti, komosari, tajnici, namjestnički savjetnici itd. bez znanja hrvatskoga ili slovenskoga jezika, bez znanja dakle jezika velike većine pučanstva pokrajine. Neću nikoga osobno vrijedjati, već spominjem samo kao činjenicu, da primjerice kotarski poglavar u Lošinj, u kotaru daklo, u kojem imado 90.000 Hrvata i oko 8000 Talijana, neznao hrvatski. To isto vriodi — čini mi se — i za kotarskoga poglavara u Puli, u kotaru, u kojem je 22.000 Hrvata. Na namjestništvu samom neima nijednoga savjetnika, koji bi bio vješt hrvatskomeu ili slovenskomeu jeziku u rieči i pismu; isti namjestnik noznado ni hrvatski ni slovenski, to imadu tamo samo jednoga tajnika i jednoga komesara, koji znadu u istim slovenski.

Kako djeluje ili kako mora djelovati to na naše pučanstvo, možete si sami misliti. U vlastitoj pokrajini nemože naše pučanstvo su činovnici u svojem jeziku obditi.

O poznavanju njemačkoga jezika neima napove u Istri niti govora. Među našimi ljudj imade pojedinaaca, koji znadu govoriti talijanski, a ti su jedini, koji se mogu sa činovnicil bez tumača sporazumjeti.

Zalostno je al istinito, da se pozivlju oni, koji hoće da dokazu talijanstvo Istre, bilo to putem novinah ili knjigah kod nas kano i u kraljevini Italiji, na službeni jezik c. kr. oblasti, dočim kazu, da oblasti pokazuju već tisu, što se služe talijanskim jezikom u službi, da je pokrajina Istria kano i čitavo Primorje, talijanska pokrajina.

Zalostno je nu istinito, da bijaše uveden talijanski jezik u nekoiu mjesta Istre jedino po talijanskim činovnicil; istotako je žalostno a istinito, da je službeni jezik naših oblasti, osobito kotarskih poglavarstva, još dan danas talijanski jezik. U kotaru Lošinj u dopisuje primjerice c. kr. kotarsko poglavarstvo samo talijanski, dapače i sa onim občinami, koje su čitavo hrvatske, to odgovara i na hrvatsko dopise u talijanskom jeziku. Ovo kotarsko poglavarstvo imadu na svojih uređih jedino talijanske napise tako, da kad bi imala doći Istre pod vlast jednog drugog kraljevstva, jedva bi se imalo umijntati napise.

Kotarsko poglavarstvo u Pazinu dopisuje također vrlo rado u talijanskom jeziku. (Zastupnik pl. Burgstaller: naravski!) To se čini umjerennomu članu konliioje i drugu Burgstalleru naravski u kotaru, u kojem imadu po zadnjem popisu pučanstva 30.000 Hrvata i samo nešto preko 6000 Talijana. Ovo kotarsko poglavarstvo piše i na župnata čitavo hrvatskih mjesta jedino talijanski, o čemu sam se prošloga septembra sam osvjedočio.

Kotarsko poglavarstvo u Porodu piše skoro napove i isključivo talijanski. Iznimku čini kuđšto kojim njemačkim dopisom na jednog ili drugog slovenskog župnika. To isto događja se kod kotarskog glavarstva u Puli. Jedino u kotarih Kopur i Volosko dopisuje kotarska poglavarstva kadšto slovenski ili hrvatski. Redovito pako biva tako, da odgovara kotarsko poglavarstvo talijanski občinam, duk e o talijanski dopisuje. Započemo li pako obćina hrvatski pisati, tada njoj se odgovara njemački. (Čujnt!)

U tom obziru valja mi se svratiti barem sa par rieči na odgovor, što mi ga je dala njeg. preuzvišenost ministar trgovine u ime svoje i u ime gosp. ministra unutarnjih posala dne 3. aprila t. g. U tom odgovoru istado, da kotarski poglavar u Voloskom dopisuje već dugo vremena sa obćinom Pregrad u slovenskom jeziku, te njegova preuzvišenost misli, da možu također iz jednog dopisa na obćinu zaključiti, da su činovnici Istre vješti jeziku pučanstva. Što se tiče poznavanja jezika pučanstva od strane činovnika u kotaru Volosko, to moram spomenuti, da broji taj kotar 27.000 Hrvata, 19.000 Slovenaca,

700 Talijana i 700 osoba, koje se služe kojim drugim jezikom, to da tamo izmedju četirih koncep-tih činovnika, jedan znae slovenski, jedan drugi naučio je prilidno hrvatski, što je hvalovredno, dočim osala dvojica, od kojih jedan bijaše već davno, a drugi u novije doba tamo namještan, ne govore ni hrvatski ni slovenski. (Uzkliči: Liopo stvari!) Da, to su liopo stvari. Što se tiče jezika, u kojem dopisuje kotarsko poglavarstvo u Voloskom an obćinom Podgrad, to mi je žao, što ne dobili jošte odgovora od obćinskog načelnika, no kojega se radi toga obratih poslije odgo-

Br.	Obćini u	Kastru.	Volosko	c. kr. kotarski poglavar
751	"	"	"	22./1. 1894.
1034	"	"	"	11/2. 1894.
5107	"	"	"	11/2. 1894.
1079	"	"	"	20/2. 1894. za
8348	"	"	"	14/8. 1894.
1921	"	"	"	18/8. 1894.
1875	"	"	"	4/4. 1894.
2029	"	"	"	4/4. 1894.
2723	"	"	"	4/4. 1894.

Dolazo međutim i talijanski dopisi na obćinu Kastav, prem u njoj neima Talijana; pak ako se kaže, da se njemački jezik upotrebljuje kao državni jezik, tada je talijanski jezik drugi državni jezik u Primorju, napise u Istri.

Tako su u talijanskom jeziku nastavljeni dopisi br. 512 od 25. janara 1894., br. 1077 od 19. febrara 1894., br. 1489 od 8. marča 1894.

Ovdje je uzorak, kako naša kotarska poglavarstva s našimi obćinama ili mjestnimi školskimi vješt dopisuje, ako kotarsko poglavarstvo ili kotarsko školsko vijeće od namjestništva ili od koje druga više oblasti doljhe njemački dopis; ovakav dopis pošalju se u njemačkom prepisu obćini, tako n. pr. Br. 2961 istarsko školsko vijeće Trst 18. marča 1894. za ora. kr. namjestnika Kroklich v. r.; naredjice napisano je nekolicil rieči hrvatski, a mjestno školsko vijeće mora sve ostalo obaviti.

Prijo mi je drug, zastupnik Gregorič, pripoviedao slučaj, koji se tiče našega jezika u naših uređih u Primorju. U Gorickoj bili su u nekoi obćini obćinski izbori pa su neki izbornici podneli utuk u slovenskom jeziku, na koji je sledila njemačka riečista. Potučise se na to kod upravitelja kotarskoga poglavarstva i ovaj im reče: Vi imate pravo, da od načelnika zahtioavate slovenski odgovor. Daklo glavarstvo, koje primi njemački dopis od kotarskoga poglavarstva, imalo bi postati provodni ured za poglavarstvo!

Prijatelj, koji mi je poslao spisao obćinu kaastavske, piše mi, da kotarsko poglavarstvo dopisuje kadšto sa obćinom i hrvatskim jezikom, kadšto talijanski, ali većinom njemački. Ali kakva je to hrvatsina! U Optinji ima ovaj napis u hrvatskom jeziku: "Korak pod kastrovat 5 for." To je atontan na jezik i sramota po oblast, koja je to dala na stampati, već u željezo hvatiti. (Glas: Što to znači?) Imao bi glasiti: "Voziiti korakom pod kaznan od 5 for."

Nekoiu gospoda ministri kazali su kod raznih prilikah, da je teško kod namještanja činovništva u Primorju, naročito u Istri, jer da su tu potrebna četiri jezika. U Istri ne treba nigdje više no dva jezika: u kotaru Lošinj hrvatski i talijanski, isto tako u kotaru puljskom, pazinskom i poročkom, a u koparskom hrvatski ili slovenski, jer su oña jezika tako slična, da se pučanstvo sporazumijova lako — to talijanski, dočim bi u kotaru Volosko dovoljan bio za domaće samo jedan jezik, hrvatski ili slovenski, jer ono 700 u-asenih Talijana govori također hrvatski, dočim ostalih 700 žitljah sačinjavaju gosti raznih narodnosti: Nijemci, Madjari, Poljaci, Česi, Rusi itd., pa se svima ne može i dovoljiti.

Kad bi i zbilja bilo pomamjanjka na takovom činovništvu, koje razumije jezik pučanstva, tada bi se vlada morala pobrinuti za to, da se takvo činovništvo odgoji, vlada bi morala podizati takovo škole, kojih bi se učio jezik naroda. Dok toga

vora na interpelaciju. U ostalom mogu uvjeriti njeg. preuzvišenost, da kotarsko poglavarstvo u Voloskom i sa obćinom Pograd njemački dopisuje, da piše nadalje kadšto naredjice slovenski, dočim pridobije čitavo dopis namjestništva u njemačkom prepisu. Danas prihodi od obćine Kastav više spisa. Ova je obćina čitavo hrvatska, jer noznam, da li se je našlo kod posled-njeg popisa izmedju 15.000 do 16.000 stanovnika deset Talijana, a niti ovi nisu urođjenici. Na tu obćinu dolazi mnogo njemačkih dopisa, tako primjerice:

Br.	Obćini u	Kastru.	Volosko	c. kr. kotarski poglavar
751	"	"	"	22./1. 1894.
1034	"	"	"	11/2. 1894.
5107	"	"	"	11/2. 1894.
1079	"	"	"	20/2. 1894. za
8348	"	"	"	14/8. 1894.
1921	"	"	"	18/8. 1894.
1875	"	"	"	4/4. 1894.
2029	"	"	"	4/4. 1894.
2723	"	"	"	4/4. 1894.

vlada no čini, prazan je izgovor, da se no namjestažu takovi činovnici, koji znadu hrvatski i slovenski, jer da ih neima, moni se čini, da je Primorje samo zato dobro, da se činovničkima sinovom ili sinovom stanovitoga plomena ili stanovitoga razreda pruži službu, kako je to već jučer kazno jedan drug obćinom na Kranjaku.

Nu poznavanje jezika nije jedini zahtjev, što se stavlja i staviti mora na činovnike. Oni no samo da moraju poznavati jezik pučanstva, već moraju biti i objektivni, postupati zakonito i pravodno, te se skrbiti za sigurnost pučanstva. U tom pogledu mnogo se je griešilo u zadnje doba u Primorju, tako da se može uzeti, da tamo ne vlada zakon, već čista anarohija (zastupnik Gregorič: anarkija) pa i anarkija, kako kaže g. drug Gregorič. Radi toga stavljeno je već više interpelacijah god. 1891., 1892. i 1893. a na noko od njih sledio je i odgovor. Ali kakav? Nekoliko put sam predlagao, da se o tih odgovorih dozvoli razpravljanje, ali uzalud. Ja bih naime bio dokazao, kako su ti odgovori osnovani na neistinitih i krivih uputah. Ne mogu se sada u to upuštati, jer bi to izpunilo čitavu i dosta dugu sjednicu. Kažom samo, da sam napovo činjenice, da sam imenovao osobe, dobu, kao što što šbilo, imenoto, gdje je što bilo i svjedoke, to sam bio pripravao, a i sad sam pripravao, da sam ili po svjedokih potvrđim, kako je sve, što sam u interpelacijah glode političkih oblasti, to javno sigurnosti kazao, podpuna i živa istina.

Njegova preuzvišenost, prijatelj upravitelj ministarstva unutarnjih posalah, kazao je u nekoih odgovorih, da odgovara na tomolju točih uvbiostih. Napovo sam ono naborake zastupnika, svjedokice i drugo građanin, koji su bili napadnuti, pogređeni i zlostavljani, točno po imenu, prezimenu te po njihovom rednom mjestu. Nijedan od tih niti je bio pozvan, niti saslušan. I to su dakle točna izvidjenja!

Već pred 1000 god., pod Karlom Volikim, bilo je kraljevskih poslanika (miser rogi), koji su bili pošiljani u pokrajino, da primaju priznbo, te da riešavaju napose priopore izmedju činovništva i pučanstva. Danas, u vjeku napredka, neimamo takvih misir regis. Češće smo molili, da nam se pošalju dolje nepriestrani povjerenici, ali uzalud, interpelacije se obćino dostavlja onomu, koji je okrivljen. Takav je onam sad sebi sudac, on je okrivljenik od istražitelja, ako u obće što istražuju, i sudac. (Tako lo!) Kako pučanstvo sudi o takovih odgovorih, o tome ću navesti jedan primjer.

Neki prijatelj iz jednoga kotara u Istri, iz kojega sam činjenice napovo, koje su bile u interpelaciji, piše mi je medju ostalim ovo (čita): "Obzirom va Taussov odgovor na tvoju interpelaciju od 20. febrara 1892 moram opaziti, da mu svi, koji dunoimie čitavo strančarstvo — što kažem strančarstvo, već hoćkrajnu samovolju vladinoga paše — on ga i navijlje po imenu,

Različite vesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gosp. Fr. Hedrlin, posjednik u Kataliru sabrao je 5 for. 70 ev. u svojoj kući od sljedećih gospoda Čeha: Fran Hedrlin, gđa Marija Endrey, Dragutin Endrey akademik i N. N. darovao svaki po 1 for., dr. V. Gtiller, gđina Marija Bekyra i gđina N. N. po 1 krunu, gđina Marija Hedrlin 20 ev. Tu svotu pripisalo našem uredništvu. Živili gg. darovatelji i gosp. sabiratelj! — U Sv. Nedelji (Labinci) darovali su braća Ivan i Anto Matlac-Matišić svaki po 1 krunu. Živili! — Veleč. g. D. Marušić, kapelan na Hreljnu pripisao nam je 8 for. 55 ev., što ih je sakupio prigodom učiteljske skupštine, držane na Hroljnu. — Gosp. Josip Picoja, predsjednik šćanica u Dekani poslao nam je 4 for. 60 ev., sabranih pri veselju u Dekanih dne 1./4. Darovao gg.: Fr. Sinčić i Matko Dimnik po 1 for.; Družina Slavco for. 1-10; Področka 60 ev.; Picoja Josip, Teakau Josip, Bistroglav, Janoz K., Miha N., Grabar, Oru, Primčić Jos. Bened. Godica i Lavro Saincin svaki po 10 ev.

Družtveni blagajnik primio je od 5. t. m. sljedećih iznosa: G. Josip Cviotković, muz. farmacije u Varaždinskim toplicama šilje for. 35-50 sakupljenih u krugu prijatelja i znanačkih svojih samih "čestitih hrvatskih duša". (Imena obijelodanić će se u sljedećem broju). — Povjerenik Anto Rogač Hrušica šilje for. 8 u ime članarina za g. 1894., po for. 1 za gg.: Jonko Štefan, vikarij Podgraje. Mah Petar kapelan Jalsano, Nekermenn Ivan naduđitelj Podgrad. — Povjerenica gđina Lina Jooko u Opatici sakupila for. 17 i to za članarinu za g. 1893. od gđja po 1 for.: Sofija Šabeč, Valenčić Ivka, Pavlina Bachmann, Franka Vidić, od gđjica: Franke Vidić, Anke Vidić, Anke Vidić, Lino Jenko; od gg.: Ivan Brinsek, Ivan Valenčić, Ivan Vesel, Dragutin Gaspari, Josip Krese, Fran Družina, Anton Klun. — Iz nabiratelj pušice "Trku dog" for. 3. — Pop Anto Andrejčić u Erku poklanja družbi nagradu od for. 5-81 primljena za držanu propozicij na čistu sriedu e. g. odbitkom troškova pastirine. — Uredništvo "Hrvatske" šilje for. 188-05 pripisanih mu od prinosa 1893. do konca ožujka 1894. Uplatilo odneno darovaše: Ivan Boškaj, župnik u Rasniji sakupio u domu župnika Milana Strahinskeca for. 3-05; muz. farm. Vladi- mir Gjurović plaća utemeljitelju svotu od for. 100; drud. med. Rudolf Milovčić u Beču šilje for. 50 kao daljnju svotu na svoj atem. prinis od for. 100; Jaričević iz Cirkvenice sakupio for. 2-50; karlovački pravači mjesto vijenca na odar blagopok. barunice Vranocznay darovaše for. 25; Ljud. Hagonauer sabrao prigodom raznih incedana for. 7-50. — Uprava "Hrvatske" šilje for. 465-04 pripjelih joj u ime darova u razno doba (imena pribicena su već u "Hrvatskoj"). — Josip Volk, Podgraje šalje for. 17-63 sabranih svako: U čtanici u Podgradu sabrao for. 7-50; Munci na malih Munch darovali for. 1-01; prostotak računa 92 ev.; telegram 80 ev.; družba na Munch daruje for. 8. — Ivan Karabić Knin šilje kao VII. obrok for. 10. — J. N. Ščorbak Koprivnica šilje for. 21-24 sabranih na piru trgovca gosp. Bakiže po baranu Motola Otegoviću. — Uprava "Obzora" Zagreb šilje for. 826-80 ev. pripjelih joj od 9. februara do 14. aprila t. g. u ime prinosa i darova (imena prinimatika i darovatelja obijelodanjena su već bila u "Obzoru").

Imenovanje. Službeni list bečko vlade donio razna imenovanja financijskih činovnika u Primorju, među ostalim također imenovanje poroznoga nadzornika u Lošinju g. Pavla Baričevića u poroznim višim nadzornikom. Čestitamo!

† Josip Bratljić. Tužnim sream javljamo prezlostnu viest, da je dne 16. o. mj. u 4 1/2 sata u jutro ovdje preminuo a Gospodim umrovljen župnik Josip Bratljić. Rodio se je 16. febrava g. 1818. u Sv. Petru u Sumi od veoma ugledne i dobrostojeće obitelji. te mu je bilo sudb. 76 god. Srsvišvi pučke i prve Jutinske škole u tudanjem fratarskom gimnaziju u Pazinu, predje na gimnaziju u Zagreb, gdje je citavim svojim mladenčkim zvanim prionuo na nauku, pripravljajući se pravim učičenjem za svoj budući stališ. Srsvišvi gimnaziju u Zagrebu, predje i centralno sjemenište u Gorici, da završi ovdje bogoslovne nauke, bude svredjen dne 21. septembra 1846. za svećenika, te poslan ponajprije u Novake, zatim u Volosko i u Buzet kao župnički pomoćnik i jednino kano učitelj. Župnikovao je u Čeplicu i Vrhu, gdje je ostao svo dog radi svoga narušenog zdravlja ne podje u stanje mira,

tu se preseli u Trst, gdje je živio do svoje smrti. Najbolje označiti će se prezadužnog pok. Josipa, ako se reče, da je živio jedino za našeg siromašnog istarskog se-đjaka i za njegovo mladez. Gđjegod se je on nalazio, sva njegova skrb i briga bila je za tim, kako bi po mogućnosti oлак- koto našem kmetu njegovo tužno stanje. Za svoju vlastitu osobu on je skrbio samo toliko, koliko mu je bilo najnužnije za život, a kakvih udobnosti on nije ni poznavao. Akoprem su njegovi dohodci bili skromni, on ipak, pobuđen vrućom ljubavi do siromašnog kmeta i njegove mladeži, znao je tekom godinah sakupiti pridelnih svota, kojimi je stotinam kmetova pomogao, te ih riešio iz nesretnih pandaž kojekakvih lihvara, koji svojim guljenjem spravile mnogu dobrostojeću obitelj na prosjački stap. Osobito u cijeloj vrljnoj župi biti će malo koje kuće gospodara, koji nije upoznao zlatno srce i dnuželjnu ruku svog omiljelog župnika Bratljića. Čuli smo često iz ustjnih samih ovih kmetova, gdje su ga oni nazivali upravu svogim oćem. Ova njegova ljubav do kmeta bila je tako silna, da njemu nije bilo dosta populirati ga novcem, nego je on, uvjudajuć od kolike je važnosti izobrazba i za kmeta, osobito dana današnjim, nastojao oko razširenja prosvjete, te sam bezplatno podučavao kmetsku mladež i kano župnik, te je na Vrhu n. pr. držao školu nakon kršćanskog nauka u sakristiji, a koji put i u samom podrumu. Ovaj njegov blagotvorni rad oko promaknuća boljka kmetskog stališa dopreo je i do viših oblasti, te je on dobio i od istih laskavih priznanja.

Mladež naša imala je u pokojnom župniku Bratljiću pravog oća. On je znao, da će se stanje toli ljubljenog kmeta, tek onda bitno poboljšati, kad budu ravnali s ovim kmetom njegovi sinovi, koji inače srce za njega, te je zato uvijek nastojao, da izškola darovitije mladiće, od kojih mnogi danas zapremaju razne službe kao svećenici, učitelji itd., a i sam pisne ovih redaka štije u sad žalibože pokojnom župniku svoga najvećeg i nezaboravnog dobroćinitelja.

Ma da se pok. naš Josip nije aktivno bavio javnim poslovima, zato je njegovo srce tim življe u zatijuju kucalo za narod, iz kojega je niknuo. Pokojni župnik Bratljić bio je kao malo koji od naših svećenika stare generacije izobrazan. Već u Zagrebu usisao je u kolu mladih tudanjih lura i svojih drugova ljubav do lijepe knjige, a osobito omiljeli su mu bili naši dubrovački klasici, iz kojih je znao ciele ulupke na izust; osobito znao je govoriti o našem slavnom Grahničcu i Kačiću pravim učičenjem. I naša najvažnija književna društva "Matice Hrv." a i Društvo sv. Jeronima* ubrajala su ga među svoje članove. Uspomena na naš liepi Zagreb, gdje je već u 17. stoljeću njegov rodjak šćun Bratljić bio biskupom i stekao si velikih zaslugu podignućem i poliepšanjem crkava, bila mu je toli mila, da je on višu puta izrazio želju, da još jednom vidi svojimi vlastitim očmi silan napredak naše Atene, ali žalibože nije mu to bilo dosuđeno. Koliko je on bio šćovan među svojim drugovi, vidi se i iz toga, što je on među svojim najvjernijimi drugovi imao i hrvatskog političkog prvaka dra. Antuna Starčevića, s kojim je on još kasnije doba mnogo dopisivao.

Premili pokojniče! Blaga Tvoja duša sada je na istini i mila Tvoja silka izčezla je žalibože našim očima, al uspomena na Te, veliki dobrotvore, ostani će nam uvijek sveta i nezaboravljiva. Svemogućič duh, te se Ti naužio raj!

Položio odvjetnički izpit. Prošloga ponovljenka položio je kod odvjetničkoga prizivnoga suda odvjetnički izpit naš rođuljub i prijatelj veleuč. g. dr. Mihovili Trudenc. Čestitamo srdačno!

Promjena u krškoj biskupiji. Plovon novljajki mč. Juraj Maradić postavljen je u stanje mira. Maradić postavljeno u sv. sredi upr. kur. na Kornički proaog je upravljati plovonijom u Novalju. Na njegovo mjesto došao je mč. pop Anto Ragovin, dab. pom. u Dubašnici, a ovamo došao je duh. pom. iz Osora mč. pop Ivo Trinajetić. Tako sada imamo popunjenu jednu samu knjizu izmed 23, a 6 plovoniju izmed 20. Nadamo se, da će kod nas stvari krenuti u tom pogledu na bolje dolazkom pravejotlog biskupa, koga željno očekujemo.

Odgovor zastupnika prof. Vjekoslava Spitičića ministru unutarnjih posala. U sjednici car. vlač od 12. t. m. izrokao je naš zastupnik g. Spitičić govor, što ne ga donasmo na drugom mjestu današnjega broja. U istoj sjednici govorio je i ministar predsjednik markiz Baqueshom oevrnno se

pa ga i mi nazovimo sa X. — moramo gofru Taaffu odgovoriti, da najodlučnije prosvjedujemo proti tobožnjem neprijetnosti X-ovoj. Dalje kaže Taaffo — pišo mi prijatelj — da oblasti u Istri nisu nipošto sanemarile svojih zakonitih dužnosti, te da su prema zaista žalostnim izgredom stranačke strasti postupate mirno i objektivno. Na to bih mu i ja svaki drugi, koji pozna odnosaje, odgovorio: oblasti u Istri spustuaju seama svoje zakonite dužnosti, osobito za vrijeme izbora postupaju proti mirnoj i umjerenoj hrvatskoj stranci neprijateljski, strancareki, bezobzirno. Taaffo, Tauff, kako se dadeš za nos ruđi! (Veselost.)

To su rieđi prijatelja, koji mi je pisao. Već pred jednu godinu govorio se je u Primorju o nekih mješt. o kojih su dobroćinileđi sudili, da će se njimi stanju poboljšati.

Na to je pisao jedan rođuljbani list — a dozvolom g. predsjednika ja ću to predčitati — (šta): Što se govori o nekoj radikalnoj promjeni odnosaj, to ne služi za ništa drugo, nego da se opravda prošle pogriješke, to nije ništa drugo, nego šaput. kojim se moraju oprati neke strastone mrlje, koje su i odvise bile vidljive.

To isto vole i mnogi drugi takodjer sada, obzirom na upravitelje većih političkih posala dolje. Njegova prouzročenište ministar unutarnjih posala može imati najbolje namjere i najbolju volju, da pomogne; nu obzirom na našu političku upravitelju dolje, ovdje stoji najbolje hrvatske poslovice: Lisica (ili vuk) mionija daku, ali čudi nikada.

Ona gospoda tolje su i odvise kompromitovana, a da bi mogla što u obću provesti, pa i kad bi na neko vrijeme postali da trpe i čine nezakonitosti, oni će ih odmah opet prvom prigodom ponoviti.

I za sadanjega ministarstva odgovorio se je na nekoliko interpelacijah, ali je morao reći, da ni ovo obavijesti od odgovaraju istini, te da se valjda timo hoće i odvise štitićti auktoritet oblastih, pokrivajući pogriješke činovnika. Oni su — kako prijeteće g. zastupnik Pernertstorf — nepogriješivi, njima se ništa ne događja.

Gospodin ministar unutarnjih posala u sjednici od 16. marča odgovorio je na jednu interpelaciju o stanju Slovenaca i Hrvata u Istri. Tada je takodjer odgovorio i na interpelaciju zastupnika dra. Bartolina. Ja moram reći, da je nešto čudnovata, što gospodin ministar prijašnji i sadašnji obično odgovara na naše i na interpelacije s druge strane najednom. Ja se s toga nad tim čudim, jer mi uvijek dolazimo s činjenicami doćim s druge strane, a napose u ovoj interpelaciji, ne dolaze s nekakvim pozitivnim činjenicami.

(Konac sliedi.)

Pogled po svijetu.

U Trstu dne 18. aprila 1894.

Austro-Ugarska. O djelovanju carevinskoga vieća naći će naši čitatelji na drugom mjestu kratko izvješće, u koliko se to tiče djelovanja naših zastupnika. U sjednici od dne 16. t. mj. pretrpio je ministar pravosudja graf Schönborn neočekivan poraz. Prijatelj je naime vieću jednu svoju narbu na državne odvjetnike u pogledu zapljene novina. Tom naredbom poostren je dosadašnji običaj zapljene časopisa, jer po toj naredbi nije dužno državno odvjetništvo uredništvu zapljenjenog lista kazati, koji li članak bijaše zapljenjen i tir. je onemogućeno drugo izdanje lista. Proti toj naredbi ustala je ne samo opozicija carevinskoga vieća, već dapače i vladina stranka, napose sjedinjena njemačka lievica, te bijaše prihvaćen predlog mladoćeskog zastupnika dra. Pacićka, koji glasi, da se pozove tiskovni odbor vieća, neka za osam dana podnese izvješće, kako bi se praksa kod zapljene časopisa zakonito ustanovila. Usljed toga izjavio je ministar pravosudja, da znade, što mu dužnost nalaze iz prvata toga predloga, te se već govrkalo, da će odstupiti, do čoga težko da dodje.

Ako se može vjerovati nekimim konservativnim listovom, to će konservativci carevinskoga vieća potaknuti u istom vieću opet pitanje vjerske

škole. Dodje li do toga, tad će nastati bez dvojbe težki dani za sadašnju većinu u carevinskom vieću, dotično za vladinu stranku, koje dio sačinjavaju takodjer konservativci. Proti vjerskoj školi bili bi ne samo njemački liberalci, već dapače i isti Poljaci.

Ministar unutarnjih posala markiz Baqueshem izjavio je u odboru za prećnaku izbornoga reda, da vlada hoće ozbiljnu promjenu postojećeg izbornog reda, te da želi, da se proširi izbornu pućvo na one slojeve, koji bijahu do sada izbornoga prava lišeni. Promjena sadašnje vlade da se razlikuju od ovih, koje je bila predložila prijašnja vlada.

U Madjarskoj zavladalo je nakon velike tuđe razkalašeno veselje. U državnom saboru prihvaćena bijaše naimo vladina osnova o civilnom braku. Usljed toga je obće veselje među židovi i liberalci. Madjarski biskupi sastali će se skoro na konferenciju, da vicčaju o tom, kako će postupati u gospodskoj kući kod razprave osnove o civilnom braku.

Crnagora. Radi čestih nemira na crnogorsko-albanskih granicah makaula je turjska vlada nekoje albanske poglavare, za koje drži, da prouzročile rećone nemire il da ih nisu znali i htjeli na vrijeme zapriećiti. Ista vlada poslala je na crnogorsko-albanske granice nekoliko bataljuna svoje vojske, da pripreze na mir i red.

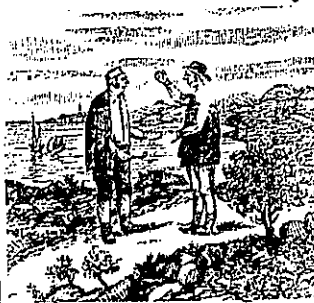
Srbija. Mladi kralj Aleksander izjavio je na nekoj gostbi, da uživa sadašnja vlada njegovo podpuno poštuzdanje, te da će ista na put stati odlučno svim mogućim izgredom il nezakonitostim. Bivši ministar-predsjednik Simić pošao je u Beč kao srbski poslanik na cesarskom dvoru.

Bugarska. Nesuglasje izmedju kneza i stambulova biva svo to očijitim. Reć bi, da je već i knez Ferdinand sit paševanja svoga prvoga savjetnika, te da bi se rad izmirio sa Rusijom i proti volji Stambulova.

Rusija. Iz Petrograda javljaju, da će od tamo skoro odpremiti u Beć trgovački ugovor izmedju Austro-Ugarske i Rusije, te da će taj doći na razpravu još u sadašnjem zasjedanju carevinskoga vieća i ugarskoga sabora.

Italija. U talijanskom parlamentu predložio je proračunski odbor svoje izvješće, kojim se odklanja većina vladinih osnova, te predlaže nova osnove, od kojih je najglavnija ona, da se suizi proračun za vojsku i mornaricu. S timi promjenami neslaže se vlada, te bude li u parlamentu odobreno izvješće odborovo, morati će ministarstvo odstupiti ili parlament raspustiti.

Njemačka. U njemačkom saboru bijaše prihvaćen predlog glede ukinuća zakona proti Isusovcem, te je tim sabor zaključio, da mogu u Njemačku Isusovci.

Franina i Jurina

Fr. Bist ti Jurino znal, znaš netiče više vopar Martinčiću na Bodulije? Jur. Pital komisara. Fr. A ki vozi sada judi z vapora na kraj? Jur. Morda će ti on i to povedat.

na razne pritužbe zastupnika Spiničića, što ih je izrekao u poznatom krašcom govoru mjeseca decembra 1893. u carevinskom vijeću. U sjednici od dne 14. t. m. odgovorio je u kratko zastupnik Spiničić na nekoliko prijateljskih ministara izpravitelj njegov neodobnosti. To prijateljstvo ministarstva i zastupnikovo izpravke donosi čemo u budućem broju neka dozajva i naši čitatelji kako bijaše g. ministar netočno obavješten o naših odnosih.

Movl odbor akad. literarno-zabavnog društva "Hrvatska" u Graču. Na glavnoj skupštini, održanoj dne 14. t. m. izabrano je hrv. akad. društvo "Hrvatska" u Graču sljedeće gospodu u upravni odbor: Predsjednik: stud. med. Mato pl. Rukavina Vidovgradski; podpredsjednik: stud. med. Ante Kovadević; predsjednik: stud. med. Ivan Lotić; blagajnik: stud. med. Stivo Gold-Zlatić; bilježnik: stud. med. Milutin Divković; knjižničar: stud. med. Zivko Uzarina; gospodar: stud. jur. Josip Pošćić. Odborski zamjenici: stud. juris Ante Justić i stud. juris Ante Bončić. Revizori: stud. med. Ivo Nikolarić i stud. med. Dragan Manoc. Čestni sud: dr. med. Lav. Vrančić i dr. med. Mate Drin-ković.

Milo nam je iztaknuti, što su u tom odboru i tri naša mlada bora, tri vriedno istarska Hrvata, i to gg. Lečić, Pošćić i Justić.

K putovanju zemaljskoga kapetana po Ljuburnju pišu nam naknadno. U izvješću u putovanju zem. kapetana G. Cam-pitelli-a ovud zaboravio je vidija Vaš dopisnik u zadjem broju "N. Sl." spomenuti, da je isti pregledavajući katedrove škole usgovarao pratitoc i učitelje, neka bi se u ovih školah i talijanski podučavalo, ne da postanu djeca doktori ni profesori, ali barom nekoliko, jer da bi to koristilo Kastravcem, koji dolaze u doticaj sa Risikom itd., gdje im je talijanski jezik tobož potrebit. Nije nam poznato kako g. kapetana odgovorilo g. učitelji, nu mi ga pitamo ovim, zašto se u poročkih i u obće u svih istarskih talijanskih školah neudi hrvatski ili slovenski jezik? Zar nedolaze Talijani tako rukuć savsi dan u doticaj s našimi ljudji, sa kojima treba hrvatski ili slovenski govoriti? Dajte nam dobar primjer vi, koji još vladate, pak onda nam ovo ili ono savjetujte. Koliko bi primjerice Vam presv. g. kapetana služilo, da znate bar štojed hrvatski ili slovenski. Najprije dakte ličite do nama, pak dodjite k nam, da saznamo Vaš lik.

Iz Beča pišu nam 16. t. mj.: Javili ste u jednom od zadnjih brojeva, da je postao u Beč pred. g. dr. Volarić, kanonik i zastupnik naroda, da zastupa ovdje krčku biskupiju na biskupskih konferencijah. Milo nam bijaše upoznati se s tim Vašim odlučnim saboricom. Vidismo istom zgodom ovdje i drugu milu nam ličnost, novoimenoivanoga biskupa krčkoga presvj. gosp. Andriju Šterka, koji je u ruke našega prejsnoga kralja položio prisegu, te prisustvovao gostni kod nuncija apostolskoga i ovdje zastupao trčanskoga biskupa na biskupskoj konferenciji.

Upoznali smo ovdje ovih dana i treću odlučnu osobu, u crkvenoj hierarhiji u najnovije doba pozzvanu na važno i uzvišeno mjesto. To vam je novoimenoivani zagrebački nadbiskup, presvijeti g. dr. Juraj Posilović, koji je imao posla kod kralja i nuncija. Posebna deputacija mladih Hrvata iz akademičkog društva "Zvonimir" poklonila se milomu svomtu nadupstari, a za krukto zastupiti stolicu zagrebačkog nadbiskupa i kojeg imenovanje pozdravuje Hrvati svilk pokrajina toli iskreno i srdačno. Svevišniji neka još dugo pozivi spomenutu trojicu uzornih svećenika i odlučnih rođoljuba sv. crkvi na slavu i čast, a hrvatskomu narodu na ponos, diku i spas!

Iz carevinskoga vijeća. Ovo zudnjih dana postalo sudske bio je u carevinskom vijeću prilično govora o Primorju, imenito o Istri. Četvrtak dne 12. t. m. govorio je zaš zastupnik prof. Vjek. Spiničić o političkoj upravi u našoj zemlji, pozivajući se također na ono, što je jur u drugih prilikah. u govorih ili interpelacijah, rekno. Njegov govor donasamo na drugom mjestu.

Neposredno posle njegova govorio je gospoda ministar unutarnjih posala markiz Bacqueneu. U svom dugom govoru malo se je osvrtalo na ono, što su razni govornici tih dana govorili. Obazrivo se je najviše na interpelaciju i govore u prvanje doba i prije Božića postavljene ili izgovorene. Tako se je obazreo također na govor spomenutoga našega zastupnika, što ga je bio izrekao 15. decembra prošle godine. Što i kako je odgovarao, mi čemo to u budućem broju od rieči do rieči doneti. Ovdje opažamo samo, da nam je

drago, da je odgovarao, jer iz toga vidimo, kako je upućen u naše odnose i kako ih uzimlje. Sud o tom pripuštamo našim čitateljem, koji imadu dosta bistro oko i zdrav razum, da to učine.

Prošla subote, dne 14. t. m., na svrli razpravu o političkoj upravi, porabio je imenovan naš zastupnik priliku, da je onada, kad se ima pravo učiniti stvarne izpravke, bar donekle odgovorio na taj dio govora njegov preuzvišenosti ministra unutarnjih posala. Učinio je za sada, koliko mu je pravilnik dozvolio, a upotrebit će za stalno drugu priliku, koja se pak može tako brzo pružiti, da odgovori obširnije. Međutim mi čemo u budućem broju donieti u cijelosti te izpravke.

Ovoga tjedna, ponedjeljak, progovorio je opet isti naš dični zastupnik kod nekih drugih naslova istoga ministarstva unutarnjih posala, imenito pri naslovu "vodogradnje", gdje je potaknuo potrebu poboljšica zemljišta u raznih predjelih skoro svih kotara Istre. Radi se tu o stvarnih, strogo gospodarstvenih i zdravstvenih, koje možda djelomice spadaju u ministarstvo poljodjelstva, a koje se je moglo iznieti kod ministarstva unutarnjih posala tim više, što se kod ovoga ustraja "vodostovni" čud., koji će imati izpitivati sve, što spada u vodarstvo, i čim bi se pospjelo gospodarstvo i zdravstvo u raznih zemljah. Naš neumorni zastupnik pokazao je svojim govorom i odnosnom resolucijom, koja bijaše i primljena, a. kr. vladi, gdje i što bi imala u tom obzir učiniti u Istri. O čem se radi, vidit će naši čitatelji iz samoga govora, koji čemo u cijelosti doneti.

Iz Kastva pišu nam 15. t. m. Ovih dana imenovan je županom grada Kastva g. Antun Jeloušić-Štrkov, to su svi gradjani tog imenovanja najzadovoljniji, pošto im je dobro poznato marljivo djelovanje g. Jeloušića za doba prijašnjeg njegovog županovanja, na kojem se je bio zahvalio. Žao je mnogim, što se zatira tim stvari s ki običaj, što se neobavljaju izbori župana, već imenovanje sliedi od samog obć. glavarstva. Ovaj put je sl. obć. glavarstvo pogodilo misao svojih gradjana, al bez izbora može se vedkrat prevartiti, te imenovati županom dovsjaka, a kojim većina nebi zadovoljna bila. Zato neka se u tom pogledu nezatira običaj naših starijih: izbor neka se provede redovito, a sl. glavarstvo sa obć. zastupstvom neka izabranoga od samog puka, potvrdi. U obćini kastavskoj imadu preko 25 župana. Dobro bi bilo, da se ovi kadkad na obćini sastanu, kao što to čine članoivi obćinskoga zastupstva; da se tu upoznaju i dogovore o svojim dužnostih i upute u svomu, što im treba znati, jer bez toga ostavljeni su većinom sami sebi, te svatko "po svoja" županuju, a odgovornosti imadu doista i priviće za besplatnu službu. Od našeg župana g. Jeloušića nadamo se, da će se poznatom odlučnošću brinuti za čistotu grada, za popravku putova i svega, što ga treba potrebuje, te da neće dopuštiti, da jedni vapno gaze ili malu čine sa vodom iz obć. šternah, došim se drugim šternu i za potrebit napitak zadržava, kao što se to ovih dana na obće nezadovoljstvo gradjana u Kastvu dogodilo.

Iz Lošnja pišu nam 5. aprila: Na pobudu Vašega ovdjošnjega dopisnika ovo Vam i ja šaljem ovo par crta na rabačkoj ilustraciji naših odnošaja i "u pripratan" postupanja vlastih. Valjda znate, da je kotarska oblast dala zatvoriti staru "Knjižnicu Algarotti" u Krku. Neznamo u koliko je poglavitarvena odluka opravdana, jer nam, koji ipak poznamo Krk i njegovo društveno prilike — nama, velju, nije poznato, da bi se u "Algarottijevoj knjižnici" radilo što protivna njezinim štatutom ili što proti obstojećem zakonu o udruživanju. Ali kada je oblast izdala odluku, morati će ju i opravdati, pa ču imati svoj "zašto" to mi neimamo što opaziti, budući se u visoke tajne ne razumijemo. Na pošto je primio oko našega pogla "a doprilo i u dvorane "Algarotti-jeve" knjižnice, snobi-vamo se od čuda, kako ono ne vidi, što se događa u samoj njegovoj blizini. Ala nam ti i ja glavina, kao da neznam za onu našu poslovicu, da tko visoko sjedi, široko gleda, te mu se valja i prigiznuti, ako će viditi izpred nogu, što nije labko za onoga, koji ukočen stoji. Nauprot mi smrtnici vidimo koješta. Mi n. pr. između slijedi drugih stvari vidimo i znamo, da u našoj blizini obstoji jedno društvo, koje se po našem sudu ne drži strogo svoga zadatka. Kad na njega promielimo, odmah nam misao preleti u Split na slično društvo, koje je htjelo politizirati, dok mu blagopokojni biskup Marko nije zakruno vratom i privoo ga na put zakona. Društvo, na koje mi ošjam, obstoji ne bez znanja ali zato bez privole vlasti, te nema nikakvih pravila, a što je značajno, ne priznava nad sobom poglavara, došim politizira i domonstrira u stranačke svrhe.

Pri svakoj njegovoj skupštini, pri svakoj svečanosti prigodi događaju se prepri i smutnje, koje se ipak rievaju putem c. kr. suda. Zar nije dovoljno poznata sa-blesan velikoga puka tekuću godinu i sljedećih dan-u i lotoj orkvi?

Starešine toga društva, iz kojeg se hoće izklučiti vodeč župnika, traže zgodu, da demonstriraju u talijanskom smielu, a kad su njojki dobromielodi bili predložili, da se to društvo uredi po pravilih, potvrđenih od presrjetloga biskupa i svjetovno vlasti, čim bi moralo prestat i vjekovito trvenje, vođa toga društva da je odgovorio: "mi nećemo, jerbo bi onda biskup i guverner sa nami sapovidali".

Znao li za ovo g. poglavar, a vjerujem da znao, pošto je i do njega bilo došlo tužaba o preduetu — ; kako onda dopušta daljni obstanak društva, koje nije priznato ni od crkvene ni od političke obiasiti, a i kad bi bile, moralo bi biti razpušteno zbog prekorštenja propisanog djelokruga sličnih društava?

Iz Opatije pišu nam dne 9. aprila: Molim Vas najuljudnije, velenjenosti gospodine uredniče, da izvolite ustupiti nešto mjesta u dičnoj "Našoj Slugi" ovim redkom, u kojim hoću da podadam bar slabog oduška svom hrvatskom seru. Odlučio me na to, što sam uvidio, da noima nikoga, koji bi si bio proizdov, da vjerno opiše važnije momente glodom na onaj veliki dan, kada nam se u našoj hrvatsko-istarskoj Istri prelipo pružila prilika, da oduševljeno pozdravimo i vidimo visokoga gosta, premislitostivoga vladara, Fran Josipa I.

Posonitu vijale su se trobojnice našim vilam na ured, a mnogim na jad. (Bilo ih je do 80, a to je liepi broj za Opatiju!) Prvi je ovo put, što su se naši narodni zanovici zajnihali sa naših prozora, te ih je svaki čestit Hrvat gledao s najvošim oduševljenjem i mi smo uživali u njima, jer se je sastao dan prije takozvani "klub Erviva", sastojedi od 5 cilnih osoba, koji je razglaasio po svojih "barkariolih": "Ma da će nam smrdet obiesit hrvatske banderi". Ali se nismo mi prostrašili te izjave — dok se našlu neka šuplja glava, koja je predložila društvu "Südbahn", da se prikrivo ono narodnih zastava, što no ih jo to društvo bilo izvješilo. Po tom nisu sluđajec bile prikrute. Uza sve to svo i nas, gdje smo se i faktično izkazali pravimi rođoljubi, našu smo Opatiju prometnuli u Nicu, jer smo ju izkiliti tako, da je onog dana osvanula u najsjajnijem ruku, dok je Volosku u najvećem sjaju sa vedorojom razsvjetkom zbljila bilo bajno. Ako je bilo štojedog manjkava kod one svečanosti, to se mora upisati u grih društva "Südbahn", koje se je slabije odazvalo pozivu obćinske deputacije.

Spomenuh prije, da smo Opatiju prometnuli u hrvatsku Nicu, jer tuđe novino svakim danom donose vijesti, po kojim noima Hrvata u Opatiji, ili vrlo malo, nego su tu sami Niemci i Talijani, koji su od agitatora-Hrvata podkupljeni, da viču živio! Da, imadu Hrvata, i kako smo se onog dana osobito iztakli, te se svagdje velikim oduševljenjem do svoga vladara ponili i svakomu izkazali, koliko smo ođani i iskreni, pa kako nam je upravo iz grudih letio onaj veseli i gromki živio! — to nam radosno svjedoči njomački cesar Vilim II. On je nedavno zaplovio u Senj, iztaknuo kapotanu broda: Hrvati moraju biti vrli, ođani ljudi, te da se je on upravo razveselio nad vrućim došokom, što su ga isti priredili svomu vladaru Mjog. Vel. Franu Josipu I. u Opatiji. — Njemački se jo "hoch" i "hurrah" gđjakog oglašio, ali riećko, i toga se nije ušlo, jer ga je svagdje uništavao burni "živio! A za "svetiva" protivniče vole, da ga nije niti bilo, dok "L' Istria" nije zala drugo, van "oviva!" Sjednuta urenu naše Opatije onogo su dnoptiele njekoju našu hvalovriedno gospodjino, koje su od nana jutro do kasne večeri živale mnogobrojne trobojnice i krunjale naše "dvorac". Ovim putem budi mi izrekona hoga hvale!

Zastupnici Burgstaller i Luzzatto za govora zast. Spiničića i ministra Bacquene-hena. Objacija imenovana trčanska zastupnika slušala su govor našega zastupnika. Prvoimenoivati je jednom i uzkl! puto, ali mu je naš zastupnik tako odgovorio, da ga je, bi red, prošla volja dalje klicati. Za to su pak i jedan i drugi nekoliko puta trčali k ministru i valjda r i činili kakve primjetbe, mjesto da ih javno u sabornici čine. I gospodina ministra su slušali i pivali su od radosi, odobravalni i čestitali. U cijeloj političkoj upravi ne nalazi gosp. Burgstaller druge želja, nego da se "u nena" kuća u Trstu liepsom zamjeni, valjda da dobije i drugu boju!?

K člankom "Istarski sabor", priobćenim u br. 14. i 15. našega lista primili smo od jednog saborskog druga sljedeće redke: Gospodine uredniče! U članku: "Istarski sabor I." u broju 14. "N. Sluge" čitam ove rieči: "Ne upuštamo se u razglabanje, da li moža ili ne imati kakvoga upliva u saboru podpredsjednik dok nijo zapriočen prodajenič".

Dozvolite mi, da rečom u tom pitanju i ja svojo mnenje. Pravilnik saborski jasno kaže, da podpredsjednik ima nadomjestiti prodajeniča, kada je o vaj zapriočen. Pravilnik pako ne kaže, kakova mora biti ta zaprieka. A po zdravom je razumu predsjednik zapriočen uvijek, kad ne razumijegovornika ili njegovoga prodloga itd.

Dakte: Podpredsjednik morao bi zamjeniti sadašnjega prodajeniča svaki put, kada govori ili predlaže koji član manjino u svojem jeziku.

Primite gosp. uredniče izraz iskronog prijateljstva itd. Vaš saborski sudrug N. N. Iz Ljuburnju pišu nam 17. t. mj. O kakvom dočeku zem. kapetana gospodina viteza Campitelli-a u hrvatskom istarskom primorju ni govora. Mogao se gosp. zemaljski kapetan na svoje oči uvjeriti, da pisnuje talijanski novina kao "Istria" i "Glovine Pensiera" o neknoj umišljenjoj talijanštini u Ljuburnju, nije no — puhanje u vjetar. — Čujemo, da je gospodin vitez preporučivao, neka bi se u hrvatskih školah više njegovavo talijanski jezik "come lingua d'interesse". Zar, gosp. viteze, da budemo onom paru Talijančini, koji k nam dođu, da zasluže koricu kruha, bolje na ruku? Vidi se, da su gosp. zemaljskomu kapetanu naši odnošaji skroz stabo poznati. Isti gosp. bio bi se uvjerio o čistoj talijanštini, kad bi bio pitao u prvom talijanskom razredu u Lovranu, koliko djece razumije talijanski? Što bi se kazalo, kad bi se takva čita događalo u hrvatskih školah? Na isti način mogao se je gosp. vitez Campitelli uvjeriti o čistoj talijanštini u talijanskoj paraleli u Opatiji, gdje je nagovarao vodeč gosp. Revelan-tea, da podučaje u talijanskoj školi vjeronauk u talijanskom jeziku, nu ovaj se je ograđivao vodeč, du je to stvar skroz nemoguća, budući nitko, osim dvojice ili trojice pravih (došeljnih) Talijana, ne razumije talijanski! Zašto se nije gosp. zemaljski kapetan došao osvjedočiti, kad ga je g. R. na to pozivao? Kod nas imadu talijanske škole istu svrhu kao i škole "Leges" t. j. potalijančivanje.

Čujemo, da je gospodin V. G. odpravio svoju služkinju Jelicu koja je više godina kod njega služila, te postala glavistom u Vam i "znatji purnici. Zašto nije g. G. to prije učinio?

Iz Kastella (obćina Vižinada) pišu nam prijatelji, da imadu tamo naši seljaci jošte dosta vina na prodaju, te da željno očekuju naše kromaro i trgovce. U tom mjestu da imadu jošte oko 500 hektl. vina na prodaju i to većinom crnoga i nješto bijeloga. Vino je vrlo dobro, nepokvareno a oienia mu umjerna.

Tko bi želio tamo kupiti vina, neka se obrati piemeno li ustano na vriedna pojednika Ivana Legovića, koji imadu i sam na prodaju preko 80 hektl. crnoga i bijeloga vina.

Iz obćine cresske pišu nam polovicom aprila godine 1894.: (Jasmo li u Austriji?) U našoj obćini živo po selih blizu četiri tisuće ljudi. Svi ti do jednoga govore samo hrvatski, svi su čisto hrvatske krvi. Poznato je svim i svakomu, da mi živimo u Austriji, u državi, u kojoj jo po zakonu slobodno svakomu služiti se svagdje svojim autorinekim jezikom. Poznato je nadalje, da su ne odavna iste o. k. vido oblasiti naredile svojim podložnim uredom ili činovnikom, neka sa strankami obavljaju sve u onom jeziku, a kojim se stranke služe. Ali svi ti zakoni, sve to narodne ne vriede za naš Cres, slavni Javor-grad, ni plava boba.

Mi u ovoj obćini, mi u ovom kotaru, kao da smo u ered Italije, mi kao da nismo Hrvati, nego svo sami Talijani. Čujte!

Postimo našu obćinu — ono jo u tom stara grješnica — ona hrvatskoga jezika neće; njezin bivši tajnik rekao jo jednog nekouuo sveočinicu, neka pišo — kad ne do talijanski — njomački, neka francouzki, neka slobodno i turski, ali ne hrvatski. Tu dakle ne ulazi nepoznavanje hrvatskoga jezika, tu jo mrznja na svo što jo hrvatsko — a la Markova, baba! Nadali smo se, da će pod novim načelnikom na bolje okrenuti — al sluđaj lubonički, oglašen u "N. Slugi", na zto sluti; nadali smo se, opetujućo, jer sadašnji načelnik no prezira našega jezika, on ga pozna, on čita hrvatske knjige, pa sudimo, da je u onom slučaju moralo biti od nekud pritiska — al puštimo obćinu.

Kako u tom o. kr. oblasti? Pri našem o. kr. poreznom uredu sve je ili talijanski ili njemački. Prvih godina bilo nam barom kadgod viditi koju poreznu knjizicu njemačko-hrvatsku, ali sad od par godina samo reč bi, da je tih ostalo, a reč bi da kolaju samo njemačko-talijanske. Cielo stotine opomena raznosu poslužnici med naš hrvatski puk, ali sve te opomene (monitoriji) sve su njemačko-talijanske. Svi platežni nalazi, sve namiro, sve potvrde opet su samo njemačko-talijanske. Nije li to prava tuga, da oni, koji bi imali zakona i propise poštovati, da ih isti krnje i krše!! Reči de se: seljakom de se dati porezne knjizice u njihovom jeziku, ali noka ih pitaju. A mi odgovaramo: naš seljak ide na o. kr. urede sa strahom, on čo ondje uzeti, što god mu se daje, što god mu se izruči; u ostalom kažemo, da naši seljaci nisu toga dužni ptiati, nego su o. kr. činovnici dužni takovo im knjizice, namiro, opomene itd. izdavati, kakovo oni mogu razumjeti. Gospoda činovnici postavljaju si radi naroda, a ne narod radi činovnika.

Tako isto vam je, ako ne još i gore pri o. kr. kot. sudu. Mi znamo, da naš poglaviti gospodin sudac, promada druge neradnosti, pozna dostatno naš hrvatski jezik, da se on rado i kadgod treba s njim služiti, ali koja koristi, kad je u sudu sve sama talijanska. Da nam barom pozive šalju hrvatske, ali ne niti to, nego uvijek talijanske. I tako ono malo naših seljaka, što znadu čitati, treba da idu uvijek svogonikom, ili da pitaju same sudbene poslužnike, što je to na tih pozivih.

Ali čujte i ovu i ako možete, čudite se! Na našem o. kr. kot. sudu iskrivljaju i pravopis naših hrvatskih prostimen. Rečeno nam je, da neki svećenici iz sela javljaju o. kr. kot. sudu slučajne smrti. Na tomolju tih oglasa, o. kr. kotarski sud šalje pozive — dakako talijanske — baštinikom; a njihova prozimenka ako su i bila kako ide hrvatski pisan, na o. kr. sudu iskriva ih i nagrade stari pravopisom. Tko daje takvu vlast takovomu gospodinu činovniku? Znado li za ovo naš gospodin sudac? Jesmo li u Austriji ili u . . . ? Naše je strpljenje u istinu veliko!

„Posujlnica in hranilnica“ u Kopru održavala je dne 8. t. m. svoju redovitu godišnju skupštinu. Iz godišnjeg izvješća yadimo slijedeće podatke: Posujlnica imala je koncem god. 1898. svih zadržugara 352. Tečajem godinu isplatila je 6 dionica; 5 zadržugara odkazalo je svoje dionice. Novih je članova pristupilo 31.

Koncem godine iznašli su zajmovi dani zadržugarom for. 31.019. Tečajem godine bijaše uloženo 9.257 for. 96 nvč. Stanje štedioničkih uložaka iznašlo je koncem godine 25.610 for. 54 nvč. Godine 1892. iznašlo je zadružni rezervni fond 4402 for. 27 nvč. God. 1893. pomnožio se je za 1291 for. 4 nvč. te je iznašlo koncem g. 1893. for. 5693-31.

Kako je razvidno iz ovih kratkih podataka naprijedju stalno naša posujlnica, te je vrijedno, da ju naše obštinu što bolje podupire. Iz prijašnjeg odbora izstupili su gg. Josip Kristan i Ivan Hrovatin, a na njihovo mjesto bijahu izabrali gg. Fran Franković i Ivan Sabadin.

O proslavi 50-godišnjice obštanka talijanskoga država „Casino“ u Pazinu pripravili smo podulju vijest, koju smo za danas morali radi preobilas gradiva izostaviti, al koju ćemo svakako donijeti u budućem broju, jer će bez dvojbe zanim. i neoblanovo onoga slavnoga društva.

Izlet primorskih planinaca u Ljubljani i na Bleo. Upravni odbor „Primorskog planinskog društva“ na Sušaku razaslja slijedeći poziv: Na prolju ovogodišnjoj glavnoj skupštini izjavili su prisutni planinci želju, da se vrati brataki posjet volecionajim planincem u Ljubljani. Upravni odbor „Primorskog planinskog društva“ na Sušaku želi ovime oživotvoriti želju glavne skupštine, priredjujući o Duhovima dana 13. svibnja t. g. izlet u Ljubljani i na Bleško jezero. Planinci i planinci, koji su voljni sudjelovati izletu, imaju se najkasnije do 25. t. mj. prijaviti g. J. Bolcu ili gosp. C. Akušiću i kod prijave položiti predjam od 5 for., koja svota ide na uhar društva, ako se dječnik ne priključu izletu. Izletu mogu se priključiti i nečlanovi uz dovolu odbora. Planinci moraju biti u Ljubljani i na Bledu providjeti druženim znakom. Odlazak na riečnog kolodvora dne 13. svibnja u 8 sati u jutro, dolazak na Rieku 14. svibnja t. g. u 8½ sati na večer. Tudaan program javiti će se prije odlaska. Putni trošak, obskrba i nočište stojiti će podjelnica najviše for. 15.

Za „Bratovičinu hrv. ljudi u Istri“ darovali su: Vladimir u. H. Halper-Sigetki, veleposjednik u Zajedzi u Hrvatskoj, mjesto vionca na odar pok. barunice Ivke Vranjanczy-Dobričević poklonio je svotu od 50 for., Dioniška štedionica u Križevih doposlala 25 for., Ribarić Matilda skupila u Opštini 6 for., Karabaić u Kninu 5 for., Brozović Vjekoslav, kapelan u Ornicu kod Buzeta darovao 10 for., Dukić Ludovik u malenom druženju kod Vjek. Sinića u Matuljih skupio 2 for. 03 nvč., A. Puž, župnik u Mošćenih 2 for. 03, Blagar Ivan iz Voprincea 50 nvč.

Godišnji priozni uplatili su slijedeći: Bilišy Fr. iz Zvečede, Petrak Josip iz Kastva, Iskra Ant. iz Voprincea, Bačić Josip iz Draguča, Klipatić Mato, sudboni pristav u osjeku, Nežić Antun iz Piona, Kemr Fran, Jelusić Ernest iz Pazina i Kiroc Jakov iz Modulina svaki po 1 for. Ivanušić Anzela iz Mošćenih, Znak Ant. iz Piona svaki po 80 nvč., Perišić Franjo, Perišić Josip i Valčić Petar iz Mošćenih, Blagar Ivan i Žigant Josip iz Voprincea, Sironić Ant. iz Trziva, Monas Josip iz Hrestonica, Žvaček Ljud. iz Gologoric, Milneršić Kaj. iz Kastva, Trinajstić Mate iz Vozišća, Širota Mate iz Sroki, Bernetić Josip i Pilepić Ant. iz Zameta svaki po 50 nvč., Omoković Josip iz Piona, Host Josip iz Zameta i Matešić Fr. Sv. Matij po 40 nvč., Babić Ivan i Jurdana Josip iz Jurdani, Rubesja Ivan iz Kastva po 30 nvč., Ivanušić Josip iz Mošćenih 1 for. 03.

Za sirote odsudjenoga Marka Gašparinla darovali su dalje poslie 5. febrara o. g. slijedeća gospoda: Ante vitez Kiodič-Sabladoski iz Trsta 1 for.; Josip Ptašinski, župe-upravitelj iz Sv. Ivana od Šterne 1 for.; veleč. g. Ivan Ivić, župnik iz Oprtja 3 for. 15 nvč.; prečastni gosp. Josip Orbančić, prepošt i nadžupnik u Pazini 2 for. Zahvaljujuć se plemenitim darovateljem, prepokinjemo opet što toplije p. n. gg. čitateljem i dobročiniteljem spomenute sirote!

Književnost.

„Seibanjski Ručičnjak“ ili „Marijina pobožnost u svibnju“ po Vaseru preveo Cvj. Rubetić. Strana ima 320 u šestnaestini. Dobiva se u Zagrebu kod Cvj. Rubetića, profesora na kr. realci zagrebačkoj. Tvrdio je uvezan 40 nvč. Tko naruč najmanje 5 knjižica, njemu se plaća i poštarina. Knjižari dobivaju 20% popusta. Knjižica je zbilja krasna, ta zavrduje, da ju ima svaka katolička hrvatska kuća.

Izjava.*

Podpisani izjavlja ovim, da je vjest uvrštena u „Nasioj Slogi“ od 25. jenara t. g. pod naslovom „Iz Krnice“, a po njemu sastavljena, posve netemeljita, te da opozivilje sve ono, čim bi se bilo tko našao uvriedjenim.

Krnica 17. aprila 1894.
Ante Škabić Poškvalinuo.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uroditeljstvo.

Javna zahvala.

Hrvatsko pripomoćno društvo u Beču primilo je u svoje blagotvorno svrhe, narodite u svrhe uočika, koje ubngo hrvatske djake visokih škola u Beču uzdržaje, od slavnog ravnateljstva dioničko štedionice u Križevih 25 for.; od slavnog narodne štedionice u Soljetu 20 for.; od goasp. Andrije Kottasa-Heldenberžkoga, o. kr. podpukovnika u Beču 2 for.

Mi se ovim u ime naših šticenika velikičudnim darovatelj,om što toplije zahvaljujemo.

„Hrvatsko pripomoćno društvo“.
U Beču 12. travnja 1894.
Predsjednik: Tejnik:
Dr. K. Kostić, Fer. Jo. Valčić
dvorki i sudbeni advokat. c. s. Širovici.

Listnica u edništva.

Gosp. I. P. Ljepa Vam hvla na Vašem poletu, koj morado izostati, jer ga drugi protokolo. Propozicijamo se za unaprijod. Zdravo nekole!
Gosp. B. I. Nozomno čomu tičkati pljusnu „Garanova dvor“, kad ju imate tiskati. Živili!
Gosp. J. K. u M. Čim štogod doznate u onom poslu, javit čomu Vam su. Prijateljki odzdrav.
Gosp. Martin N. Kastavščina. Molimo Vas, da nam se odlijete, jer inače nemožemo upotrebiti ništa iz Vašog obširnog dopisa, a kamo li ologlo prihodi.
Gosp. Fr. S. u K. Naručimo traženo molitveno knjizice, te do na Vas stignuti ujedno i dva listka za M. K. iz L., koga o tomu posebice obavijestimo. Živili svi tamo naši!
Gosp. V. Š. drugi put. Živili!

Listnica uprave.
Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ gg. S. F. Borač for. 1; G. P. I. Borač for. 1; R. V. Trač for. 2; B. F. Šumbrag for. 4; B. J. Gjurjovac for. 5; D. F. Šežana for. 0; D. B. Sv. Matoj for. 25-50; D. O. F. for. 8 (Padova za propilate za for. 2; A. za Vas 1 drugovo); K. A. Buzet for. 5; K. C. M. za Vas 1 drugovo; S. L. Pazin for. 2; I. M. Lijajnu I. Pazin for. 2; S. L. Pazin for. 2; P. R. Kopar for. 2; Z. F. Poljana for. 8-60; P. R. Kopar for. 5; M. D. Orikvenica for. 2; C. A. Ždenca for. 3; M. E. Zadar for. 5; P. I. Kaldir for. 4; M. I. Pula for. 2; K. I. Kosina for. 2; V. V. Trst for. 2; P. M. Pula for. 2; Z. I. Baška for. 5; P. brada Rieka for. 5; H. V. Budinićina for. 1; K. I. Kerk for. 5; G. dr. I. Rim for. 5; R. I. Kaštelir for. 2; G. M. Lošice for. 7-50; D. A. Panja Krit for. 1. (Sliedi.)

Skladišće piva
za grebačke dioničke pivovare
i tvornice slada
preporuča i prim: naručbo kotlika u buretlih
tolliko u bočah.
Glavno zastupstvo i skladišće
Ulica degli Artisti br. 5.
Ovo pivo je izvrsne kakvoće
i jeftine cijene.

DOMINIK LUSIN
u Kopru
preporuča valiko svoje skladišće raznovrsnog liasa, kano:
grada, dasaka, murala, duga, te
tekodjer opača, vapna, pleska itd.
Naručbo ovršava točno i po najnižoj
cijeni. 24-8

Teodor Slabanja
Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morolli 17.
preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: moštranca, kalaža itd. po najnižih cijena u najnovijih i krasnih obličih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posebrni i pozlati.
Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platneze vrijute.
Ilustrirani cjenik šalje franko.
Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24-8

Štrcaljke i sumpornjače za trte
Inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino,
sisaljke ili pumpe za svaku
porabu, cievi svake vrsti i
pipe, motori (stroji za gonjenje
drukih strojeva) na paru i sa
petrolejem, te svakovrstne
druge strojeve i sve potre-
boče za iste
dobiva se uvijek u skladišću tvrčke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

„Kupi kod kovača ništa kod kovača“, kaže stara poslovica.
Ovu mogu punim pravom na svoj zavod upravititi, jer jedino tako valika trgovina, kao što je moja, imado razprodajom ogromnih vrstih tvari i drugih prednosti, jeftine troškovo, koji moraju konačno kupcom koristiti.
Krasno uzorke privatnim naručnikom šanjem badava i franco. Bogate knjige uzoraka, kakvih jošte nobijaše, za krojstvo frankirano.
Tvari za odela.
Poravljen i dookjen za visoko svećenstvo, propisano tvari za odela za o. kr. činovnika, vetezane, vatrogasce, školske i ltvrnje, sukna za biljard i igrače stolarje, pokrivala za košnje, tvari za izvače kaputa, nepromoćne tvari za praanje, plaće za putnike od f. 4-14.
Vrijedno odno, poštan, trajno, čisto vuzeno sukno tvari, ne jeftino atrinulno, koji su vrijedni jedva krojačko plaće, preporuča
Joh. Stikarofsky,
Brno (Austrijski Štatsentor).
Najveće skladišće blaga vrijedno pol mil. for.
Kupnja samo pouzdanjem!
Dupisuje: njemački, mađarski, česki, poljski, talijanski, francuski i engleski. 24-11

Utemeljeno godine 1820.
Srebrna medalja Paris 1878. Početna diploma i priznanje Bođ 1873.
INSAM i PRINOTH
Sv. Ulrich u Gröden (Tirol)
preporučuju se za crkvene radnje iz drva, kano: oltare, propoviedaonice, izpoviedaonice, krstionike, križne pute, slike svetaea, propela, jaslaca itd. uz najniže cijene.
Cienike šalju badava i franko.
Svjedočba: Gospoda Insam i Prinoth u Sv. Ulrichu Gröden (Tirol) izradili su novi križni put za župan orkvu u Kaindorf u (Štajerska) na poljuno zadržavajto svih strukovnjaka, dlapno na najveće začudju o župan obštinu u opredjeljenim doba uz vrlo umjereni cijenu. Mogu ih dakle svim veleč. crkvenim predostožiteljom najtoplije preporučiti.
Crkvenu predostojništvo 3-6
Kaindorf (Štajerska)
Josip Thurner, kapelan.

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti
prodaje jedino tvrčka Ig. Heller
TIESAKA ZA SIENO, SLAMU I SLAGANJE
ružnih nastara
HIDRAULIČKIH TIESAKA
diferencijalnih viskih tiesaka —
sprava za samleti masline, buhaš itd.
Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakrom pomoćju zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za trieb-ljenje grozdja, za sušenje kuruzi i povrća. Trebionice za čišćenje žita obične.
Lievano ili izradjeno željezo za svakojake strojeve itd. sve uz najjeftinije cijene i pod najpovoljnijim uvjeti pošlju uz jamstvo i na pokus
IG. HELLER, WIEN
2/2 Praterstrasse br. 49
Bogato Hustrvano kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemačkome i hrvatsko-njemačkom jeziku šalje na zahtjev odmah badava. Traži se preprodavacoo.
Upozoruje se na patvarnja. 20-4
Tiskara Dolenc.

